

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний Інститут
Кафедра публічного та приватного права**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
[підпис]
О.О. Іляшко
«   »   2021

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВО»**

освітній   Доктор
рівень   філософії

галузь знань 081 Право

спеціальніс
ть
(спеціалізаці
я)   081 Право

освітня
програма   081 Право

тип
дисципліни   вибіркова

Київ - 2021 рік

Розробник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного та приватного права
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
Катерина Василівна Бортняк

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол № 1 від «31 » серпня 2021 року

Завідувач кафедри публічного
та приватного права

В.Ю. Швачка

Погоджено:

Гарант освітньої програми

М.П. Недюха

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за	2	Лекції:	12	8
Семестр:	3	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семинарські заняття:	12	4
самостійна робота:	4	Самостійна робота:	66	78
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННГІ кафедри публічного та приватного права, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kaf_ppr@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит:
Засади конституційного ладу. Примус у конституційному ладі. Управлінська природа адміністративного права. Проблеми адміністративного права та процесу.	Суспільство і злочинність на сучасному етапі становлення правової держави в Україні. Міжнародні стандарти прав людини у сфері кримінального провадження.

Мета навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» - здобуття слухачами знань на лекціях, семінарських заняттях, а також в процесі самостійної роботи з нормативними джерелами та літературою із запропонованого навчального курсу; поглиблення знань з найбільш важливих теоретичних положень дисципліни, краще засвоєння якісних змін та оновлень, що відбуваються в діяльності публічної адміністрації та адміністративному праві на сучасному етапі в порівняльному аспекті.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 1 Мати передові знання з права, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері права.

ПРН 4 Планувати та виконувати наукових досліджень в галузі права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних методів, методик з

дотриманням норм професійної та академічної етики.

ПРН 5 Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших науковців у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблематики

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

У результаті опанування навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» здобувач вищої освіти повинен володіти такими загальними (ЗК) та спеціальними (СК) компетентностями відповідно до Стандарту вищої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/08/081-pravo-magis tr.pdf>

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН1	ПРН4		ПРН4
ЗК 7 Здатність працювати в міжнародному контексті.	ПРН1	ПРН1		ПРН1
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 2 Здатність обґрунтовувати та захищати методологію наукового пізнання, результати досліджень, проекти. Використання сучасних та ефективних методик та засобів їх досліджень у самостійній науково-дослідній діяльності.	ПРН1	ПРН4	ПРН4	ПРН4
ФК 4 Здатність здійснювати наукове тлумачення норм національного законодавства, в тому числі на деокупованих територіях. Застосовувати Європейське законодавство та акти міжнародних наукових інституцій та аналізувати їх вплив на національне законодавство. Володіти нормопроектною технікою для складання практичних рекомендацій по вдосконаленню вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів.	ПРН1	ПРН5		ПРН4

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.

Виникнення адміністративного права зарубіжних країн. Формування адміністративного права у зарубіжних країнах. Предмет адміністративного права у різних правових системах. Предмет адміністративного права у різних правових системах. Предмет адміністративного права в англо-американській правовій системі. Предмет адміністративного права в континентальній правовій системі. Характерні риси публічного адміністрування в зарубіжних країнах. Принципи адміністративного права. Органи публічної адміністрації. Джерела адміністративного права зарубіжних країн. Повноваження глав держав щодо публічної адміністрації. Уряди: склад, повноваження та організація діяльності. Центральні адміністративні структури: їх види та повноваження. Міністерства та їх моделі. Регіональні та місцеві органи публічної адміністрації. Публічна служба: сфера функціонування та сутність. Класифікація публічних службовців. Системи публічної служби. Здійснення кар'єри на публічній службі. Форми діяльності публічної адміністрації. Адміністративні акти та їх трактування в праві різних держав. Адміністративні договори. Адміністративний розсуд. Адміністративні процедури.

Тема 2. Адміністративне право західноєвропейських країн

Адміністративне право ФРН. Основи організації публічного управління ФРН. Система адміністративного права ФРН. Центральні адміністративні структури ФРН: їх види та повноваження. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації ФРН. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві ФРН. Загальні засади адміністративного судочинства ФРН. Організація публічної та державної служби ФРН. Адміністративне право Франції. Основи організації публічного управління Франції. Система адміністративного права Франції. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Франції. Центральні адміністративні структури Франції: їх види та повноваження. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Франції. Загальні засади адміністративного судочинства Франції. Організація публічної та державної служби Франції. Адміністративне право Великобританії. Основи організації публічного управління Великобританії. Система адміністративного права Великобританії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Великобританії. Центральні адміністративні структури Великобританії: їх види та повноваження. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Великобританії. Загальні засади адміністративного судочинства Великобританії. Організація публічної та державної служби Великобританії. Адміністративне право Італії. Основи організації публічного управління Італії. Система адміністративного права Італії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Італії. Способи адміністративно-правового

захисту в адміністративному праві Італії. Загальні засади адміністративної юстиції Італії. Організація публічної та державної служби Великобританії.

Тема 3. Адміністративне право країн американського континенту, країн Азії та Далекого Сходу

Адміністративне право США. Основи організації публічного управління США. Система адміністративного права США. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації США. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві США. Центральні адміністративні структури США: їх види та повноваження. Організація публічної та державної служби США. Адміністративне право Канади. Основи організації публічного управління Канади. Система адміністративного права Канади. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Канади. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Канади. Загальні засади адміністративного судочинства Канади. Організація публічної та державної служби Канади. Адміністративне право Японії. Основи організації публічного управління Японії. Система адміністративного права Японії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Японії. Загальні засади адміністративного судочинства Японії. Організація публічної та державної служби Японії. Адміністративне право Китаю. Основи організації публічного управління Китаю. Система адміністративного права Китаю. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Китаю. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Китаю. Організація державної служби Китаю.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		л	п/ лаб.	сем.	с. р.
	2	3	4	5	6
Тема 1. Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.	30	4		4	22
Тема 2. Адміністративне право західноєвропейських країн	30	4		4	22
Тема 3. Адміністративне право країн американського континенту, країн Азії та	30	4		4	22
Залік					

Усього годин	90	12		12	66
--------------	----	----	--	----	----

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/ лаб.	сем.	с. р.	
	2	3	4	5	6
Тема 1. Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.	30	2			26
Тема 2. Адміністративне право західноєвропейських країн	30	4			26
Тема 3. Адміністративне право країн американського континенту, країн Азії та	30	2			26
Залік					
Усього годин	90	8	4		78

4. Організація самостійної роботи

4.1. Підготовка до семінарських занять. Здобувачі вищої освіти відповідно до визначеного планів практичних занять готують теоретичний матеріал, користуючись зазначеними джерелами основної та додаткової літератури. Формування теоретичних навичок здійснюється шляхом виконання кейсів та обговорюється їх вирішення на заняттях.

4.2. Матеріали для самоконтролю. Матеріали кейсів з умовами завдань визначаються викладачем.

4.3. Індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Порівняльне адміністративне право» виконуються самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання ІЗ є поглиблення знань студентів у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Завдання для самостійного вибору студентом:

- виступ на студентській або іншій науковій конференції, круглому столі з науковою доповіддю (повідомленням) в межах тематики навчальної дисципліни;
- публікація 4-х тез наукових доповідей з тематики навчальної дисципліни у матеріалах наукових конференцій;
- публікація 3 статті в науковому виданні в межах тематики програми

навчальної дисципліни;

- тематичне узагальнення правозастосовної практики у сфері, що досліджується в ході вивчення навчальної дисципліни;

- складання задач по темам курсу на основі практичних ситуацій (не менше 3-х задач);

- підготовка невеликої (не більше 5-10 - ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми навчальної дисципліни, її презентація на практичному занятті в рамках вивчення поточної теми;

- пошук та підготовка довідкової інформації за визначеною викладачем темою навчального курсу;

- анотування наукової періодичної літератури (наукових статей, тез тощо);

відвідування наукових, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших заходів, пов'язаних з навчальною дисципліною, складання звіту про них.

Теми тез конференцій та наукових статей:

1. Джерела адміністративного права в зарубіжних країнах.
2. Теорія публічної адміністрації.
3. Загальний судовий нагляд в сфері державного управління ФРН.
4. Адміністрація юстиції Франції.
5. Центральні органи публічної адміністрації Великобританії.
6. Організація місцевої поліції США.
7. Виконавча влада у США.
8. Система органів виконавчої влади Канади.
9. Адміністративна реформа в Японії.
10. Адміністративні реформи в Китаї.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю:

1. Формування адміністративного права у зарубіжних країнах
2. Виникнення адміністративного права зарубіжних країн
3. Предмет адміністративного права у різних правових системах
4. Предмет адміністративного права в англо-американській правовій системі
5. Предмет адміністративного права в континентальній правовій системі
6. Джерела адміністративного права
7. Принципи адміністративного права
8. Органи публічної адміністрації
9. Повноваження глав держав щодо публічної адміністрації
10. Уряди: склад, повноваження та організація діяльності
11. Центральні адміністративні структури: їх види та повноваження
12. Міністерства та їх моделі
13. Регіональні та місцеві органи публічної адміністрації
14. Публічна служба: сфера функціонування та сутність

15. Класифікація публічних службовців
16. Системи публічної служби
17. Здійснення кар'єри на публічній службі
18. Адміністративні акти та їх трактування в праві різних держав
19. Адміністративний розсуд
20. Адміністративні послуги
21. Контроль за діяльністю публічної адміністрації в інших країнах
22. Судовий контроль за діяльністю публічної адміністрації в континентальній правовій системі
23. Адміністративне право ФРН
24. Основи організації публічного управління ФРН
25. Центральні адміністративні структури ФРН: їх види та повноваження
26. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві ФРН
27. Адміністративне право Франції
28. Центральні адміністративні структури Франції: їх види та повноваження
29. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Франції
30. Загальні засади адміністративного судочинства Франції
31. Адміністративне право Великобританії
32. Основи організації публічного управління Великобританії
33. Центральні адміністративні структури Великобританії: їх види та повноваження
34. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Великобританії
35. Загальні засади адміністративного судочинства Великобританії
36. Адміністративне право Італії
37. Основи організації публічного управління Італії
38. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Італії
39. Загальні засади адміністративної юстиції Італії
40. Адміністративне право США
41. Основи організації публічного управління США
42. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації США
43. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві США
44. Центральні адміністративні структури США: їх види та повноваження
45. Адміністративне право Канади
46. Основи організації публічного управління Канади
47. Система адміністративного права Канади
48. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Канади
49. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Канади
50. Загальні засади адміністративного судочинства Канади

51. Адміністративне право Японії
52. Основи організації публічного управління Японії
53. Система адміністративного права Японії
54. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Японії
55. Загальні засади адміністративного судочинства Японії
56. Адміністративне право Китаю
57. Основи організації публічного управління Китаю
58. Система адміністративного права Китаю
59. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Китаю
60. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Китаю
61. Загальна характеристика організації публічної влади Королівства Саудівської Аравії
62. Структура публічної влади Королівства Саудівської Аравії
63. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Королівства Саудівської Аравії
64. Адміністративне судочинство Королівства Саудівської Аравії

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінювання семінарських занять, у тому числі самостійної роботи, розроблено таким чином, що дає можливість здобувачу вищої освіти у підсумку отримати максимальну кількість балів (від 0 до 100) за поточний контроль.

За умови, отримання за поточний контроль 60 балів і вище, за бажанням здобувачів вищої освіти, даний бал зараховується як оцінка за залік із навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти має право підвищити бал шляхом здачі заліку. Здобувач вищої освіти, який за поточний контроль набрав 59 балів і нижче здає залік із навчальної дисципліни. Якщо здобувач вищої освіти не здав пропущені без поважних причин теми, до складання заліку/екзамену не допускається.

Підсумковою формою контролю якості отриманих знань є залік. Залік може проводитися в усній і письмовій формі і передбачає відповідь на два теоретичних питання.

5. 1. Політика курсу

Студенту забороняється під час виконання аудиторних і самостійних завдань:

- списування, використання шпаргалок та інших незаконних способів отримання інформації з метою допомоги собі та будь-кому іншому;
- плагіат, тобто крадіжку й видачу за власні результати будь-чиїх ідей або висновків, представлення відповідної роботи (проекту, презентації, реферату, есе та ін.);
- інші форми недостойної академічної поведінки.

У випадку порушення вище перелічених правил академічної доброчесності викладач не приймає завдання до перевірки і не виставляє оцінку по темі.

5.2.Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Семінарські заняття	1	2	3	4	5	6	Контрольна робота	Індивідуальна робота
Максимальні бали	10	10	10	10	10	10	20	20
Мінімальні бали	5	5	5	5	5	5	15	15

Підсумковий контроль: здійснюється у формі заліку.

5.3.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо). Програмне забезпечення: Mac OS X, Microsoft (Word, Excel, PowerPoint).

7. Рекомендовані джерела інформації Основні нормативні акти

1. Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні // За заг. редакцією О.А.Банчука. / К.: Атіка, 2017. 264 с.
2. Адміністративне право України: словник термінів // За заг. ред. Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова / К. : Видавничий Дім "Ін Юре". 2014. 520 с.
3. Куйбіда Р.О., Тимошук В.П. Розвиток адміністративної юстиції в країнах колишнього Радянського Союзу / К.: Книги для бізнесу, 2010. 144 с.
4. Як і коли можна звернутися до Європейського суду з прав людини? // Автор-упорядники Р.О. Куйбіда, Т.В. Руда. - Київ, 2016. 56 с.
5. Курс адміністративного права України: Підручник. // Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сущенко В.Д. (спец. ред.). – К.: Юрінком Інтер, 2017. 780 с.
6. Адміністративне деліктне законодавство: Зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні // Автор-упорядник О.А. Банчук. / К.: Книги для бізнесу, 2019. 912 с.
7. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України // За заг. ред. Тимошука В.П., Школика А.М. / К.: Конус-Ю, 2007. 735 с.
8. Опозиція корисна для вас. Досвід Великої Британії та пропозиції для України // Автор-упорядники: І.Коліушко, А.Кірмач, К.Бурнет, С.Конончук / Київ, 2017. 36 с.
9. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: Навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. / Львів: ЗУКЦ, 2007. 308 с.
10. Административное право зарубежных стран. Учебное пособие. // М.: Издательство «СПАРК»/ 1996. 229 с.
11. Брэбан Г. Французское административное право. Пер. с фр. // Под ред. и со вступ. ст. С. В. Боботова / М.: Прогресс, 1988. 288 с.
12. Очерки современного административного права Китая // Ло Хаоцай. М.: Книгодел/ 2010. 348 с.
13. Административное право зарубежных стран – В.Я. Кикоть. – М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право., 2019. – 431 с.
14. Methodology and science foundation of modern jurisprudence: collective monograph / Bortnyak V., Bortnyak K., Khutoryni B., etc. – International Science Group. — Boston: Primedia eLaunch, 2020. 264 p. Available at : DOI 10.46299/isg.2020.MONO.LEGAL.I.
15. Administrative reforms in Eastern Europe: a comparative legal analysis. Bortnyak K. V. CUESTIONES POLITICAS. UNIVERSIDAD ZULIA, BOLIVARIAN REPUBLIC OF VENEZUELA. Emerging Sources Citation Index (ESCI), Web of Science Core Collection ISSN: 0798-1406 / 2542-3185. Vol. 39 Núm. 69 (2021). P. 814-831. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/36330/38893/>
16. Бортняк В.А. Бортняк К.В. Нормативне визначення нагляду та контролю в сфері публічного адміністрування. Журнал східноєвропейського права. 2020. № 75. С. 28-35. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/bortniak_v_bortniak_k_75.pdf.

17. Бортняк К.В. Міжнародний досвід функціонування та діяльності Державного бюро розслідувань. Goal and role of world science in modernity. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. SH SCW "NEW ROUTE" Helsinki, Finland. 09-10. March. 2020. Pp. 39-41. URL: <http://isg-konf.com>.